

Hogyan lett monsignor Quijote atyából?

Írta **GRAHAM GREENE**

A dolog így esett. Quijote atya megmondta a gazdaasszonyának, hogy mit kér ebédre, s elment borért egy falusi szövetkezetbe, a valenciai autóúton El Tobosótól nyolc kilométernyire. Rekkenő hőség volt, a meleg megállt és reszketett a száraz mezőkön, s a hatéves kis Fiat ötös nem volt légkondicionált. Miközben vezetett, arra a szomorú napra gondolt, amikor majd új kocsit kell keresnie magának. Egy kutya életéveit héttel kell megszorozni, hogy kiadja az emberi kort, s ha így számol, a kocsija még csak most lép a meglett korába, de észrevette, hogy hívei a Fiatot már-már aggasztósnak nézik. – Ebben nem bízhat meg, Don Quijote – figyelmeztették, s ő mi mást is válaszolhatott volna: – Sok nehéz napot megértünk együtt, s kérem az Istent, hogy ez a kocsi éljen túl engem. – Oly sok imája maradt már meghallgatás nélkül, hogy most azt remélte, ez az egy, mint a viasz, megragad az Örökkévaló fülében.

Látta, merre húzódik az autót, a porfelhőcskékből, amelyeket az elhaladó autók húztak maguk után. Miközben vezetett, megülte lelkét az aggodalom annak a sorsa miatt, amit emlékezésül őseire, „az én Rocinantém”-nak nevezett. Képtelen volt elviselni a gondolatot, hogy az ő kis kocsiját majd ott eszi a rozsdá egy roncsmetőben. Néha már arra gondolt, hogy vesz egy kis telket, s örököül hagyja valamelyik hívére, azzal a feltétellel, hogy fenntart rajta egy fedett zugot, ahol a kocsija megpihenhet. De nem akadt a plébánia területén egyetlen lélek sem, akiben megbízhatott volna, hogy kívánságát végrehajtja, s különben is, a lassú rozsdá-halált így sem kerülhetné el, s meglehet, a vasmű zúzópése irgalmasabb vég. Miközben mindezt vagy századszor végiggondolta, kis híján belerohant egy álló fekete Mercedesbe, az útelágazásnál, már az autóúton. Az a feketeruhás alak a kormánynál, gondolta, talán csak pihen egyet, mert hosszú az út Valenciától Madridig. Meg sem állt, már ment is tovább, hogy megvegye korsó borát a szövetkezetben; csak visszafelé jövet döbbszent rá, mint egy bajt jelző fehér kendőre, a papi gallérra. Hát ez meg, töprengett, hogy a csudába lehet, hogy egy pap-testvérenek Mercedesre telik? De ahogy odaállt a kocsi mellé, a gallér alatt megpillantotta a lila hajtókat is, ami legalább monsignorra vallott, ha nem éppen püspökre.

Quijote atyának bőven megvolt az oka, hogy féljen a püspököktől; tudta jól, hogy a püspöke, előkelő őse ide vagy oda, alig tartja többre, mint egy parasztot, s ki nem állhatja. – Már hogyan származhatnék valaki egy kitalált alaktól? – tette föl a kérdést egy magánbeszélgetés során, amit természetesen azon nyomban továbbmondtak Quijote atyának.

A püspök beszélgetőtársa meglepődött: – *Kitalált* alaktól?

– Egy érdemén felül becsült író, bizonyos Cervantes egy regényalakjától – s a regénynek ráadásul sok olyan visszatérítő részlete van, amit a Generalissimo idején még a cenzor sem engedett volna át.

– De Eminenciás uram, El Tobosóban akárki megnézheti Dulcinea házat. Ki van írva rá, egy táblán, hogy „Dulcinea háza”.

– Csapda, turisták számára. Nos – folytatta zordul a püspök –, a Quijote még

A szerző fenti, még publikálatlan regényének részletét becsülése jelül közlésre a Vigiliának engedte át.

csak nem is spanyol családnév. Cervantes maga mondja, hogy e név valószínűleg Quijada, Quesada, sőt lehet, hogy Quejana volt, s a halálos ágyán Quijote is Quijánónak nevezi önmagát.

– Látom, Eminenciád olvasta a könyvet.

– Soha nem jutottam túl az első fejezeten. Bár természetesen beleolvastam az utolsóba is. A regényekkel általában így vagyok.

– Lehet, hogy az Atya valamelyik őseit Quijadának vagy Quejanának hívták.

– Az ilyesfajta embereknek nincsenek őseik.

Quijote atya ugyancsak feldúltan mutatkozott be a magas termetű papnak az előkelő Mercedésben. – A nevem Quijote atya, Monsignor. Netán segítségére lehetek valamiben?

– De mennyire, hogy lehet, kedves barátom, de mennyire! Én a motopói püspök vagyok – mondta erősen olaszos kiejtéssel.

– A motopói püspök?

– *In partibus infidelium*, barátom. Van a közelben valami javítóműhely? A kocsim megmakacsolta magát, s talán vendéglő is akad errefelé... a gyomrom már ordít étel után.

– Az én falumban van ugyan egy autószerelő, de az ma épp zárva tart, temetés miatt... a szerelő anyósa halt meg.

– Nyugodjék békében – mondta gépiesen a püspök, s marokra fogta a mellkeresztjét. Majd hozzátette: – Átkozottul kellemetlen.

– Pár óra csak, és itthon lesz.

– Pár óra! Vendéglő van a közelben?

– Monsignor, ha megtisztelne, és megosztaná velem szerény ebédemet... A vendéglőt, El Tobosóban, nem ajánlhatom, sem a főztjét, sem a borát.

– Egy pohár bor, az én helyzetemben, lényegbevágó.

– Megkínálhatom egy jó kis helyi borral, s ha megelégednék egy szelet egyszerű marhasülttel... s egy kis salátával. A gazdasszonyom mindig többet főz, mint amennyit én meg tudok enni... .

– Barátom, maga az én őrzőangyalom, álruhában, az biztos. Gyerünk.

A kis Fiat elülső ülését a boroskorsó foglalta el, de a püspök – megtermett ember – ragaszkodott hozzá, hogy hátul kuporogjon. – Nem zavarhatjuk a bort – mondta.

– Amolyan semmi-bor ez, Monsignor, és sokkal kényelmesebben... .

– Semmi-bor nem létezik, barátom, a kánai menyegző óta.

Quijote atya úgy érezte, letorkolták, s közibük ült a csend, amíg csak meg nem érkeztek a kicsi házba, a templom mellé. Nagyon megkönnyebbült, mikor a püspök, akinek be kellett húznia a fejét, hogy beférjen a pap nappalijába közvetlenül nyíló ajtón, így szólt: – Megtiszteltetés számomra, hogy vendég lehetek Don Quijote otthonában.

– Az én püspököm elitelő véleményel van a könyvről.

– Életszentség és irodalmi ízlés nem mindig jár együtt.

A püspök odalépett a könyvespolchoz, ahol Quijote atya a misszálját, breviáriumát, az Újszövetségi Szentírást, s néhány, kötet viharvert teológia-félet, tanulmányainak maradványait tartotta.

– Ha megbocsát egy percre, Monsignor... .

Quijote atya kiment, hogy megkeresse gazdasszonyát a konyhán, ami egyben annak hálószobájául is szolgált, s be kell vallanunk, hogy mosogatója egyben az ő egyetlen mosdójául is. A szélte-hossza-egy asszonyságnak előre állt a foga s a bajsza is pelyhedzett; egy teremtett lélekben sem bízott, de némi tisztelettel viseltetett a

szentek, a nőnemű szentek iránt. Teresának hívták, s El Tobosóban senki nem csúfolta Dulcineának, mert senki más nem olvasta Cervantes művét, csak a kommunista hírében álló polgármester, ám kérdéses, hogy ő is túljutott-e a szélmalomokkal vívott csatán.

– Teresa – mondta Don Quijote –, gyorsan tálald az ebédet, vendéget kaptunk.

– Egyetlen szelet hús van, és a saláta, meg a manchego sajt maradéka.

– Az én szeletem mindig elég két személyre, s a püspök barátságos ember.

– A püspök? Annak semmit nem adok.

– Nem a *mi* püspökünk. Ez olasz. És nagyon udvarias.

Megmagyarázta, milyen helyzetben találta a püspököt.

– De a hús... – kezdte Teresa.

– Mi baj a hússal?

– Nem adhat a püspöknek lóhúst.

– Nekem lóhúst adsz?

– Mindig. Hogy adnék marhát, abból a pénzből?

– Másod nincs?

– Semmi.

– Uramisten. Mást nem tehetünk, mint hogy imádkozunk, ne vegye észre. Én, végül is, sose vettem észre.

– De nem is evett jobbat, soha.

Quijote atya zaklatott lelkiállapotban tért vissza a püspökhöz, kezében egy fél palack Marsalával. Örült, hogy a püspök megivott egy pohárral, majd egy másodikkal is. Ha iszik, az talán megbolondítja az ízlelő-bimbóit. Kényelmesen belefészkelte magát Quijote atya egyetlen foteljébe. Az atya aggodva figyelte. A püspök nem látzott veszélyesnek. Arca nagyon sima volt, mintha beretvát sose látott volna. Quijote atya sajnálta, hogy aznap reggel nem borotválkozott, a korai mise után, amit az üres templomban mondott.

– Szabadságon van, Monsignor?

– Hát, nem éppen szabadságon, de nagyon élvezem, hogy Rómából elszabadultam. A Szentatya bízott rám valami kis bizalmas feladatot, mert hogy én tudok spanyolul. Gondolom, Atya, rengeteg külföldi turistát láthatnak itt El Tobosóban.

– Nem sokat, Monsignor, kevés itt a látnivaló, hacsak a Múzeum nem.

– És mit tartanak a Múzeumban?

– Nagyon kicsi múzeum ez, Monsignor, egyetlen szoba az egész. Nem nagyobb, mint az én nappalim. És nincs benne semmi érdekes, csak az aláírások.

– Mi az, hogy aláírások? Kaphatnék még egy pohárka Marsalát? Ahogy ültem ott a napon abban a bedöglött kocsiban, nagyon megszomjaztam.

– Bocsásson meg, Monsignor. Látja, mennyire nem szoktam hozzá, hogy házigazda legyek.

– Soha életemben nem találkoztam még aláírás-múzeummal.

– Tudja, El Toboso polgármestere sok-sok évvel ezelőtt elkezdett leveleket írogatni különféle államfőknek, s egy-egy Cervantes-fordítást kért tőlük az aláírásukkal. A gyűjtemény egészen figyelemreméltó. Persze, hogy úgy mondjam, az ős-példány Franco tábornok aláírása, de ott van Mussolinié meg Hitleré is (az övé olyan kicsi betűs, mint a légypiszok), meg Churchillé és Hindenburgé, s valami Ramsay MacDonaldé – azt hiszem, ő Skócia miniszterelnöke volt.

– Angliáé, Atya.

Bejött Teresa a hússal, asztalhoz ültek, s a püspök mondta az asztali áldást.

Quijote atya töltött, s aggódva leste, hogy a püspök szájába veszi az első falat húst, majd gyorsan leöblíti egy korty borral – talán, hogy az ízét elvegye.

– Közönséges vinkó ez, Monsignor, mi itt a sajtunkra vagyunk nagyon büszkék, amit manchegannak hívnak.

– A bor kellemes – mondta a püspök –, de ez a bifsztek... ez a bifsztek...
– mondta, s a tányérjára meredt, miközben Quijote atya lélekben fölkészült a legrosszabbra –, ez a bifsztek... – mondta harmadszor is, mintha csak az egyházi átok ősi rítusának megfelelő szavait keresgélne az emlékezetében, miközben Teresa is ott téblábolt várakozón az ajtóban –, soha, senki asztalánál ilyen még nem izleltem... olyan porhanyós, zamatos, hogy ha nem volna szentségtörés, kísértést éreznék, hogy azt mondjam, isteni. Szeretnék szívemből gratulálni az ön csodálatos gazdasszonyának.

– Épp itt van, Monsignor.

– Drága hölgyem, hadd szorítsam meg a kezét. – A püspök feléje nyújtotta gyűrűs kezét, de tenyérrel lefelé, mintha csókra inkább, s nem kézfogásra nyújtaná. Teresa sietve kihátrált a konyhába. – Valami rosszat mondtam? – kérdezte a püspök.

– Nem, dehogy, Monsignor. Csak nincs hozzászokva, hogy püspöknek főzzön.

– Egyszerű és becsületes arc. Döbbenetes, hogy az ember manapság még Olaszországban is hány *feleségül vehető* gazdasszonyt talál – és sajna! nagyon gyakori, hogy feleségül is veszik őket.

Teresa berontott valami sajttal, s ugyanolyan sebesen távozott.

– Egy kevéskét a mi *queso manchegón*kából, Monsignor?

– S mellé talán egy pohárka bort még?

Quijote atya lasscskán fölmelegedett, s kezdte jól érezni magát. Összeszedte a bátorságát, hogy egy olyan kérdéssel hozakodjék elő, amit saját püspökének nem mert volna föltenni. Egy római püspök végül is közelebb van a hit forrásához, s most felbátorította az, ahogy a püspök fogadta a lósültet. Nem ok nélkül nevezte el Fiat ötösét Rocinanténak, s valószínűbb, hogy kedvező választ kap, ha most is mint lóról beszél róla.

– Monsignor – mondta –, van egy kérdés, amit gyakran föl tettem magamnak, egy olyan kérdés, ami valószínűleg gyakrabban ötlük fel a falusi emberben, mint egy városiakóban. – Habozott, mint az úszó, mielőtt fejest ugrik a hideg vízbe. – Véleményem szerint eretnokség-e Istenhez fohászkodni egy ló életéért?

– A földi életéért – felelt a püspök habozás nélkül – nem. Ez az imádság teljesen megengedhető. Az egyházatyák tanítása szerint Isten az ember használatára teremtette az állatokat, s egy ló szolgálatában töltött hosszú élete éppoly kívánatos Isten szemében, mint az én Mercedesemé, az viszont, sajnos, úgy látszik, cserbenhagyott engem. Ámbár kénytelen vagyok beismerni, hogy lélektelen tárgyak vonatkozásában egyetlen csodát nem jegyeztek fel, állatok vonatkozásában viszont ott van Bálám szamarának esete, amely Isten kegyelméből szokatlanul nagy hasznára volt gazdájának.

– Nekem nem is annyira az jár az eszemben, hogy nagyobb hasznot hajtson a gazdájának, inkább a boldogságáért – sőt a jó haláláért könyörgő imára gondolok.

– A boldogságáért könyörgő imának semmi akadályát nem látom – az éppenséggel kezesebbé, s így a gazdája számára hasznosabbá teheti. Arról viszont fogalmam sincs, hogy mit ért egy ló jó halálán. Egy ember jó halála annyit tesz, hogy az isteni kegyelem állapotában, az örökkévalóság kilátásával hal meg. Egy ló földi létéért tehát imádkozhatunk, az örökkévalóságáért nem – az már az eretnokség határát súrolná. Kétségtelen, hogy létezik az egyház kebelében egy mozgalom, amely szeretné el-

ismerni annak lehetőségét, hogy egy kutyának is lehet valami embrionális stádiumban lévő lélek-féléje, bár én személy szerint szentimentálisnak és veszedelmesnek vélem ezt a gondolatot. Nem szabad szükségtelenül ajtókat nyitnunk e meggondolatlan spekulációval. Mert ha egy kutyának lelke van, miért ne lehetne egy rinocérosznak, vagy kengurunak is?

– Vagy moszkitonak?

– Pontosan. Látom, Atya, helyesen gondolkodik.

– De azt azért sosem értettem, Monsignor, hogyan teremthette Isten a moszkítót az ember hasznára. Hát mi haszna van?

– Márpedig, Atya, a haszna nyilvánvaló. A moszkítót hasonlíthatjuk akár az Isten ostorához. Arra tanít, hogy a fájdalmat békén viseljük el az Óiránta érzett szeretetből. Az a fájó zümmögés az ember fülében... talán az Isten zümmögése.

– Mint minden magányos embernek, Quijote atyának is volt egy szerencsétlen szokása: kimondta, amit gondolt. – Ugyanez a bolhára is vonatkozik. – A püspök élesen szemügyre vette, de Quijote atya tekintetében nyoma se volt csúfalkodásnak; nyilvánvaló, hogy mélyen belemerült a maga gondolatába.

– Ezek nagy titkok – mondta a püspök. – De hol volna a mi hitünk, ha titkok nem lennének?

– Csak azt tudnám – mondta Quijote atya –, hová is tehettem azt az üveg konyakot, amit egy tomasellói ember hozott vagy három esztendeje? Ez az a pillanat, mikor ki kell nyitni. Megbocsát, Monsignor... Teresa talán tudja. – Kiment a konyhába.

– Eleget ivott már, püspök létére – mondta Teresa.

– Psszt! Kihallatszik. Szegény püspök nagyon aggódik a kocsijáért. Úgy érzi, cserbenhagyta.

– Szerintem ő tehet róla. Mikor még kislány voltam, Afrikában éltem. A négerek meg a püspökök sose vették észre, ha kifogyott a benzin.

– Azt hiszed?... Persze, nagyon átszellemült ember... szerinte a moszkító zümmögése... Teresa, vidd be neki a konyakot, és mondd meg, hogy elmentem, és utánanézek, mit lehetne kezdeni a kocsijával.

Berakott egy marmonkanna benzint Rocinante csomagtartójába. Nem hitte ugyan, hogy a kérdés ilyen egyszerű, de megnézni semmiképp sem árt. S mit tesz Isten, a benzinóra csakugyan üreset mutatott. De hogyhogy a püspök ezt nem vette észre? Ám az is lehet, hogy igen, s csak szégyellte oktondiságát beismerni egy falusi pap előtt. Megegett a szíve a püspökön. Mert ez az olasz, nem úgy, mint saját püspöke, nyájas ember volt. Egy szó panasz nélkül itta az újbort, s jóízűen megette a lóhúst. Quijote atya nem akarta megszegyenyíteni. De hogyan mentse meg a püspök becsületét? Jó darabig rágódott ezen a Mercedes motorházának dülve. Ha a püspök nem vette észre, neki könnyű úgy tennie, mintha annyira értene a motorhoz, amennyire nem ért, de honnan tudhatná, hogy valóban nem vette észre? Az mindenesetre nem árt, ha egy kicsit bemaszatolja a kezét olajjal.

A püspök kitűnően megvolt a tomasellói konyak társaságában. A polcon, a szakkönyvek között megtalálta Cervantes művének egy példányát, amit Quijote atya még kölyökkorában vett, s most jót mosolygott egy lapján, amin a helybéli püspök biztosan nem mosolygott volna.

– Van itt egy nagyon időszerű passzus, Atya, épp azt olvastam, mikor bejött. Mondjon akármit a püspöke, ez a Cervantes nagyon is erkölcsös író: „A hűséges szolgák kötelessége, hogy megmondják uruknak az igazságot, se formáján, se lényegén ne változtassanak, ne nagyság föl merő hízelgésből, s ne is enyhítsenek rajta

valamely nemtelen okból. Tudnod kell, Sancho, ha a hercegek fülébe a meztelen, hízelgésbe nem öltöztetett igazság jutna, korunk más lenne, mint amilyen.” Hogy találta a Mercedest, La Mancha e veszedelmes tájain nem babonázta meg valami varázsló?

– A Mercedes menetkés, Monsignor.

– Csoda történt? Vagy megjött a temetésről a szerelő?

– A szerelő még nem jött meg, így hát magam néztem meg a motort. – Kinyújtotta a kezét. – Mocskos egy munka. Már majdnem kifogyott a benzin – azon könnyű volt segítenem – mindig van nálam egy kanna tartalék, de vajon mi volt az igazi hiba?

– Ó, szóval nem csak a benzin – jegyezte meg a püspök elégedetten.

– Utána kellett állítanom valamit a motoron – sose tudom ezeknek a bizgentyűknek a műszaki nevét – elbábráltam vele egy kicsit, most már rendszeren működik. De ha Madridba megérkezik, Monsignor, azt hiszem mégiscsak jó lenne megnézetnie egy szakemberrel.

– Akkor hát indulhatok?

– Ha csak nem kíván még lepihenni egy kicsit. Teresa megvetheti az ágyamat.

– Nem, nem, Atya. Teljesen felfrissültem attól a pompás bortól, és az a marhasült... ő, az a marhasült! Különben is, várnak vacsorára Madridban, és nem szeretek sötétben vezetni.

Miközben kifelé tartottak az autóútra, a püspök megkérdezte Quijote atyától:

– Hány éve él már El Tobosóban, Atya?

– A születésem óta, Monsignor. Leszámítva a papi tanulmányaim idejét.

– Hol tanult?

– Madridban. Jobb szerettem volna Salamancában, de az ottani követelmények magasak voltak nekem.

– Kár egy ilyen ember képességeit parlagon hevertetni El Tobosóban. A püspöke bizonyára...

– Az én püspököm, sajnos, tudja, milyen szerények a képességeim.

– Ő meg tudta volna javítani a kocsimat?

– Én a lelki képességeimre gondolok.

– Nekünk az egyházban ma olyan emberek kellene, akiknek gyakorlati érzékük is van. A mai világban az *astuciának* – az evilági bölcsességnek – szövetkeznie kell az imádsággal. Egy pap, aki jó borral, jó sajttal és ilyen pompás marhasüttel tudja megvendégelni hívatlan látogatóját, az olyan pap, hogy a legmagasabb körökben is megállná a helyét. Mi azért vagyunk, hogy bűnbánatra készítsük a bűnösöket, márpedig a polgárok közt sokkal több a bűnös, mint a parasztok között. Szeretném, ha úgy járná a világ országútjait, mint jeles őse, Don Quijote.

– Az bolond volt, Monsignor.

– Hányan mondták ezt Szent Ignácra is. De már itt is az országút, amely énrám vár, és itt az én Mercedesem...

– Kitalált alak, mondja a püspököm, egy író agyában született...

– Talán mind kitalált alakok vagyunk, Atya, s mind az Úr agyában születünk.

– Azt kívánja, hogy szélmalomokkal hadakozzam?

– Ha Don Quijote nem hadakozott volna szélmalomokkal, halálos ágyán nem talált volna rá az igazságra. – A püspök, miközben beült a Mercedes kormánykerekéhez, gregorián dallamra énekelt: – Tavalyi fészekre nem jár idei madár.

– Gyönyörű mondás – bólintott rá Quijote atya –, csak tudnám, hogy pontosan mit jelent?

– Magam sem értem pontosan – felelt a püspök –, de legyen elég annyi, hogy győ-

nyörű – és a Mercedes szelíden dorombolva, makkegészségesen elsiklott Madrid felé. Quijote atya orra észlelte, hogy a püspök után egy kurta pillanatra ott maradt az újbor, a konyak és a manchegan sajt keverék-illata, amit egy idegen, amíg szét nem foszlott, akár egy füstölő egzotikus illatának is vélhetett volna.

Teltek a hetek a korábbi esztendőök töretlen, kellemes ritmusában. Amióta Quijote atya tudta, hogy ritka marhasültje lóhús, ártatlan mosollyal üdvözölte – nem kellett szemrehányást tennie magának a fényűzésért –, s visszaemlékezett az olasz püspökre, aki olyan nyájas volt, olyan udvarias, és annyira szerette a bort. Úgy érezte, valamelyik pogány isten, akiről latin tanulmányai során olvasott, pihent meg s töltött a fedele alatt két-három órát. Manapság már nagyon keveset olvasott, csak a breviáriumát meg az újságot, amely nem tájékoztatta arról, hogy breviáriumot már nem köteles olvasni; legjobban az úrhajósokról szóló beszámolókról érdekelték, mert semmiképpen nem tudott szabadulni attól az elképzeléstől, hogy valahol az űr végtelenségében létezik Isten birodalma. Olykor felütötte régi teológiai tankönyveit, hogy megbizonyosodjék felőle: az a kurta prédikáció, amit vasárnap mond a templomban, kellő összhangban áll az egyház tanításával.

Madridból havonta kapott egy teológiai folyóiratot is. Akadtak benne bírálatok, amelyek olykor veszélyes eszmékre utaltak – ilyeneket még egy bíboros is hangoztatót Hollandiában vagy Belgiumban, már nem tudta pontosan, hol. De az ilyen bírálatokkal nem sokat törődött, mert nagyon valószínűtlen volt, hogy neki az egyház ősi tanításának védelmére kell kelnie a hentesel, a pékkel vagy az autószerelővel szemben. Ezek voltak ugyanis El Tobosóban a legiskolázottabb emberek, nem számítva a polgármestert. Őt azonban a püspök azzal gyanúsította, hogy ateista és titkos kommunista, így hát nyugodtan figyelmen kívül hagyhatta, legalábbis az egyház tanainak vonatkozásában. Ami azt illeti, szívesebben állt le a polgármesterrel az utcasarokra beszélgetni egyet, mint a hívei legtöbbszörével. A polgármestert Sancho Martineznek hívták, s az ő társaságában végre nem érezte magát afféle hivatali előljárónak; mindkettőjüket egyaránt érdekelte, mint törnek előre a végtelen térben az úrhajósok, s mindketten tapintattal bántak egymással. Quijote atya egy szót sem ejtett arról az eshetőségről, hogy az űrben netán összetalálkoznak a szputnyikok és az angyali seregek, a polgármester meg tudományos pártatlansággal szemlélte a szovjet és amerikai sikereket. Nem mintha Quijote atya keresztényi szempontból nagy különbséget látott volna a két úrhajós legénység között. Úgy érezte, hogy ezek is, azok is jó emberek, valószínűleg derék családapák és derék férjek. De úrsisakjukban, úrruhájukban, amelyet akár ugyanaz a férfidivatáru-kereskedés szállíthatott volna, sem ezeket, sem azokat nem tudta elképzelni Mihály arkangyal, még kevésbé Lucifer társaságában, – ha az úrhajó, ahelyett, hogy fölszállna Isten országába, egy merész fordulattal homlokegyenest az ellenkező irányba, az infernális régiók felé venné az útját.

- Levelet kapott – közölte gyankodva Teresa. – De nem tudtam, hol keressem.
- Kint voltam az utcán, a polgármesterrel beszélgettünk a sarkon.
- Azzal az eretnekkal?
- Ha eretnekek nem volnának, Teresa, édeskevés tennivalójuk lenne a papoknak.
- Teresa rámondult. – A püspöktől jött.
- Uramisten. – Jó darabig ült, kezében a levéllel, félt felbontani. Nem emlékezett rá, kapott-e egyetlen levelet is a püspökétől, ami ne tartalmazott volna, ezért vagy azért, valami szemrehányást. Egy ízben például, mikor a húsvéti adományokat, amelyek hagyományosan az ő zsebét illették, átírányította egy fennkölt latin nevet viselő jótékony intézmény, az *In Vinculis* képviselőjének zsebébe, aki azt állította,

hogy az összeget a szegény bebörtönözöttek lelki igényeinek kielégítésére fordítják. Ez magántermészetű jótékonykodás volt, de valahogy a püspöke fülébe jutott, mi-
kor az illetőt letartóztatták, mert a Generalissimo bizonyos ellenségeinek szökését
próbálta megszervezni a börtönből. A püspök bolondnak nevezte – pedig ezt a szót
Krisztus is elítélte. A polgármester viszont vállon veregette, s azt mondta, méltó
utódja nagy ősének, aki a gályarabokat kiszabadította. Máskor meg... és megint
máskor... most szívesen megivott volna egy pohár Marsalát, hogy bátorságot önt-
sön magába, ha maradt volna a motopói püspök látogatása után.

Nagyot sóhajtott hát, feltörte a piros pecsétet, s kinyitotta a borítékot. Mint
ahogy tartott tőle, a levél jéghideg dühvel íródott. – „Egy teljességgel érthetetlen le-
velet kaptam Rómából – írta a püspök. – Kezdetben hallatlanul rossz ízlésre valló
tréfának véltem, az egyházas stílus kifigurázásának, amit netán egy olyan kommu-
nista szervezet valamely tagja kezdeményezett, amilyeneket előttem teljesen homá-
lyos indítékoktól vezérelve Testvérem kötelességének vél támogatni. A levél hiteles-
ségét ellenőrzendő tartalmának megerősítését kértem, mire a mai napon expresszle-
velet kaptam, mely megerősíti az előző küldeményben foglaltakat, s arra kér, hogy
haladéktalanul közöljem Tisztelendő Testvéremmel, miszerint a Szentatya alkalmas-
nak véli – nem feladatom kutatni; a Szentlélek miféle különös sugalmazására –, hogy
a monsignori rangra emeljem, nyilvánvalólag valami motopói püspök javaslatára,
akinek híret se hallottam soha, s anélkül, hogy egy szóval is hivatkoznék rám, akitől
egy ilyen ajánlásnak természetesen származnia kellett volna – bár aligha szüksé-
ges hozzáfűznöm, hogy részemről ilyen kezdeményezés aligha lett volna valószínű.
A Szentatya utasításának engedelmességgel közlöm Tisztelendő Testvéremmel a
hírt, s mást nem tehetek, mint hogy imádkozom, bár ne hozna szegényt a címre,
amellyel ő helyénvalónak vélte megajándékozni Tisztelendő Testvéremet. Bizonyos
botrányok, amelyek csak azért nyertek bocsánatot, mert az El Tobosó-i plébános tu-
datlanságából következtek, sokkal nagyobb port vertek volna fel, ha azokat Monsig-
nor Quijote meggondolatlansága okozza. Tehát csak megfontoltan, Tisztelendő
Testvérem, csak megfontoltan, nagyon kérem. Mindenesetre írtam Rómába, s rá-
mutattam, milyen képtelenség, hogy egy olyan kis egyházközségnek, mint El Tobo-
so, monsignor legyen a plébánosa, olyan cím viselője, amelyet La Mancha sok érde-
mes papja megirigyelhetne, s kértem, legyenek segítségemre, s keressenek számára
szélesebb tevékenységi kört, esetleg más egyházmegye, vagy a hittérítés területén.”

Quijote atya összehajtotta a levelet, s az kiesett a kezéből. – Mit ír? – kérdezte
Teresa.

– El akar kergetni El Tobosóból – mondta Quijote atya olyan kétségbeesett han-
gon, hogy Teresa sietve visszamenekült a konyhába, csak hogy elrejtőzzék szomorú
szeme elől.

(GÖNCZ ÁRPÁD fordítása)